

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

Київський національний університет театру, кіно і телебачення
ім. І.К. Карпенка-Карого

Інститут екранних мистецтв / Факультет театрального мистецтва

Кафедра гуманітарних дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-педагогічної
та навчальної роботи

Інга Чхатарашвілі-Петраш

«___» _____ 2026

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПРАВА ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Спеціальності В1 – аудіовізуальне мистецтво та медіа виробництво
В6 – перформативні мистецтва
(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма _____

Київ – 2026

Розробник: **Кушинська Лариса Анатоліївна**, доцент, кандидат історичних наук

Викладачі: **Кушинська Лариса Анатоліївна** доцент, кандидат історичних наук

РПНД розглянута і затверджена на засіданні кафедри гуманітарних дисциплін

Протокол від 27.08.2026 р. № ____ 1 ____

Завідувач кафедри суспільних наук

_____ О. І. Оніщенко
(підпис)

« _____ » _____ 20 ____

Пролонговано:

На 2026 __/2027 __ н.р.

Завідувач кафедри _____ Оніщенко О. І., протокол від 27.08.26, прот. № 1 ____

На 20 __/20 __ н.р.

Завідувач кафедри _____ Оніщенко О. І., протокол від _____, №

На 20 __/20 __ н.р.

Завідувач кафедри _____ Оніщенко О. І., протокол від _____, №

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма навчання			
	денна		заочна	
Характеристика навчальної дисципліни	Обов'язкова			
Курс 1	I		I	
Семестр 2		II	I	II
Кількість кредитів - 2				
Загальний обсяг годин -60				
Розподіл годин за видами аудиторних занять та самостійної роботи	Лекційні			
		20		2
	Семінарські			
		10		2
	Практичні			
	-			
	Індивідуальні			
	-			
	Лабораторні			
	-			
	Самостійна робота			
		30		56
Вид підсумкового контролю	залік		залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – формування високого рівня правосвідомості студентів у сфері прав людини, набуття компетентностей, визначених стандартом вищої освіти. Для цього передбачається *ознайомити* з проблематикою прав людини і громадянина, методологією їх пізнання, останніми напрямками дослідження, головними тенденціями їх формування, а також аналізу та прогнозування найближчих подій в контексті останніх цивілізаційних викликів й кризи міжнародного права; *розкрити* закономірності процесу становлення та розвитку концепції прав людини і громадянина, з огляду на внутрішній та міжнародний аспект, *розробити* на цій основі нові критичні підходи до аналізу інформації. Формувати навички критичного мислення.

Предметом навчальної дисципліни є конституційно-правові та міжнародно-правові відносини, що стосуються захисту прав людини і громадянина, їх змісту, обсягу, гарантування, захисту.

Завдання:

- Формувати здатність системного й критичного аналізу правових норм та інститутів з позиції захисту прав людини;
- формувати вміння працювати з правовими джерелами, аналізувати їх, узагальнювати та систематизувати, викладені в них юридичні аргументи;
- формувати soft skills, необхідні для успішної професійної самореалізації;
- формувати вміння обґрунтовано формулювати власну правову позицію, опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи;
- формувати здатність вести дискусію з правових проблем, пропонувати обґрунтовані варіанти їх вирішення.

Очікувані результати навчання (РН) за дисципліною:

РН 1 –Визначати взаємозв'язок цінностей громадянського суспільства із засадами розвитку сфери культури й мистецтва в Україні;

РН 2 – Вміти застосовувати правові та етичні норми оцінки професійної діяльності.

РН 3- Знання основних понять та теорій, що стосуються природи та розвитку особистості,

РН 4 Аналізувати проблемні ситуації й ухвалювати обґрунтовані рішення для їх розв'язання

Інтегральна компетентність – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у сфері сценічного мистецтва із застосуванням теорій та методів мистецтвознавства, театральної педагогіки, психології творчості, культурології.

Загальні компетентності.

ЗК01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності.

СК 17. Здатність враховувати економічні, організаційні та правові аспекти професійної діяльності.

Навчальний курс розроблений з врахуванням сучасної нормативно-правової бази. Робоча програма навчальної дисципліни передбачає організацію вивчення дисципліни за затвердженою системою, котра сприяє систематичній і динамічній роботі студентів над засвоєнням навчального матеріалу, з використанням останньої технології навчання та рейтингового оцінювання якості його засвоєння. Для самостійної роботи над курсом додаються контрольні запитання. Навчальний контроль охоплює весь матеріал, в тому числі і матеріал, що вивчається студентами самостійно.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Розподіл годин між видами робіт													
	денна форма							заочна форма						
	усього	у тому числі						усього	у тому числі					
		л	с	п	л	і	с		л	с	п	л	і	с
		ек	ем	ра	аб	нд	ам		ек	ем	ра	аб	нд	ам
		ц	і	к	о	и	.		ц	і	к	о	и	.
		ї	н	т	р	в	р		ї	н	т	р	в	р
			а	и	а	і	о			а	и	а	і	о
			р	ч	т	д	б			р	ч	т	д	б
			и	н	о	у	о			и	н	о	у	о
				і	р	а	т				і	р	а	т
					н	л	а					н	л	а
					і	ь						і	ь	
						н							н	
						і							і	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
I курс / I семестр:														
Тема 1. Становлення поняття прав людини. Історичний контекст, місце та роль України та українців у цьому питанні.	9	4	2				3							

Тема 2. Основний стандарт прав людини. Загальна декларація прав людини, основні пакти до неї та факультативний протокол. Базові принципи прав людини.	6	2					4							
Тема 3. Національний механізм реалізації прав людини і громадянина. Обов'язки держави щодо захисту прав людини, їх законодавче закріплення. Роль Конституції в системі прав людини.	8	2	2				4							
Тема 4. Міжнародний механізм захисту прав людини. Універсальні й регіональні міжнародні організації, головні документи, міжнародно-правові зобов'язання України	8	2	2				4							
Тема 5. Права дітей та механізми їх захисту.	5	2					3							
Тема 6. Права жінок. Міжнародний й внутрішній механізм їх захисту.	8	2	2				4							
Тема 7. Злочини проти людяності та їх внутрішньодержавна й міжнародно-правова кваліфікація. Агресивна війна, геноцид.	6	2					4							

Тема 8. Проблематика захисту прав людини за умов кризи міжнародного права й останніх викликів XXI ст. Міжнародна кримінальна юрисдикція.	10	4	2				4							
Усього годин	60	20	10				30							

4. Програма навчальної дисципліни.

Тема 1. Становлення поняття прав людини. Історичний контекст, місце та роль України та українців у цьому питанні.

Основні поняття/ключові слова: права людини, концепція прав людини, громадянин, громадянські права, цивілізація, рабство, просвітництво, Українська Гельсінська група 1976 р., Українська Гельсінська спілка 1988 р.

1. Вчення мислителів античності щодо прав людини.
2. Розуміння прав людини Середньовічної доби та часів перемоги світської держави.
3. Наукові підходи мислителів Доби просвітництва щодо прав людини.
4. Війна за незалежність США 1776 р. та Велика французька революція 1789 р. Становлення концепції прав людини і громадянина.
5. Концепція прав людини за доби сучасного міжнародного права.
6. Права людини за часів радянської України. Українська Гельсінська група 1976 р., Українська Гельсінська спілка 1988 р., цивілізований шлях опору радянській диктатурі.

Рекомендована література.

Нормативно-правові акти: [3,4,5]

Література [5,6,15,20]

Тема 2. Основний стандарт прав людини.

Основні поняття/ключові слова: Загальна Декларація прав людини, Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Факультативний протокол, екологічні права, інформаційні права. Штучний інтелект та інші виклики.

1. Базові принципи прав людини, їх становлення й законодавче закріплення. Фундаментальні цінності.
2. Загальна Декларація прав людини, основні пакти до неї та факультативний протокол.
3. Класифікація прав людини. Соціальні, економічні, культурні права. Громадянські й політичні права.
4. Екологічні права. Інформаційні права.

Рекомендована література.

Нормативно-правові акти: [4,5,7,8]

Література [3,5,6,7,13]

Тема 3. Національний механізм реалізації прав людини і громадянина в Україні. Обов'язки держави щодо захисту прав людини, їх законодавче закріплення.

Основні поняття/ключові слова: конституційні права та свободи, конституційні гарантії, громадяни, особи без громадянства (апатриди), біпатриди, біженці. Людина з особливими

потребами. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони

1. Роль Конституції в системі захисту прав людини і громадянина. Загальні стандарти з прав людини у Конституції України та національному законодавстві. Класифікація конституційних гарантій захисту та практичного здійснення прав і свобод людини і громадянина.
2. Інституційний захист прав людини в Україні. Конституційні органи та інституції, їх компетенції й повноваження в галузі захисту прав людини.
3. Міжнародно-правові зобов'язання України та проблематика їх реалізації. Право на мирний мітинг, право на справедливе судочинство.
4. Міжнародно-правові зобов'язання України в галузі захисту прав людини, що визначені Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони.
5. Боротьба з корупцією як одна з ключових вимог Угод про асоціацію. Основні антикорупційні органи й інституції в Україні. ВАКС, АРМА, ДБР, НАБУ, НАЗК, САП. Проблема розмежування компетенцій.

Рекомендована література.

Нормативно-правові акти: [1,2,11,17]

Література [1,5,6,16]

Тема 4. Міжнародний механізм захисту прав людини.

Основні поняття/ключові слова: ООН, Комітет з прав людини ООН, Комітет з прав дітей, Європейський суд з прав людини.

1. Універсальна організація ООН. Управління Верховного Комісара ООН з прав людини. Рада ООН з прав людини. Моніторингова місія з прав людини в Україні. Комітет з прав людини ООН
2. Європейська система прав людини. Права людини за Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. Рада Європи як європейська правозахисна організація.
3. Венеціанська комісія за демократію через право як дорадчий орган Ради Європи.
4. Міжнародна юрисдикція щодо захисту прав людини. Міжнародний суд ООН. Міжнародний кримінальний суд
5. Теорія та практика Роль Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) у захисті прав та основних свобод.
6. Діяльність ОБСЄ у сфері захисту прав людини.

Рекомендована література.

Нормативно-правові акти: [5,7,8,9,14]

Література [2,4,14, 19,22]

Тема 5. Проблематика прав дітей на сучасному етапі міжнародного права, останніх його загроз та викликів.

Основні поняття/ключові слова: права дітей, Комітет ООН з прав дітей, Конвенція про права дітей 1989 р., ЗУ «Про охорону дитинства», дитячий омбудсман, Стратегія

Ради Європи з прав дитини 2022-2027, Стратегія європейського співробітництва у галузі освіти у 2021-2030 рр.

1. Законодавство України з питань захисту прав дітей.
7. Європейські стандарти захисту прав дітей та їх імплементація у внутрішнє законодавство. Комітет з прав дитини (засновано відповідно до Конвенції про права дитини 1989 р.) та інші
2. Інститут омбудсмана у захисті прав дітей. Міжнародні та європейські об'єднання омбудсманів.
3. Європейські організації у захисті прав дітей. Стратегія Ради Європи з прав дитини 2022-2027.
4. Стратегія європейського співробітництва у галузі освіти у 2021-2030 рр. як євроінтеграційний орієнтир для української освіти.

Рекомендована література.

Нормативно-правові акти: [16,17]

Література [3,5,17,20]

Тема 6. Права жінок.

Основні поняття/ключові слова: жіночий правозахисний рух, суфражистки, фемінізм. Союз українок, ЮНІФЕМ, Комітет ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок. ООН – жінки, Стамбульська конвенція.

1. Становлення жіночого правозахисного руху. Вимоги суфражисток. Роль України й українок у жіночому правозахисному русі. Союз Українок.
2. Міжнародний механізм захисту прав жінок на етапі сучасного міжнародного права. Універсальні й регіональні міжнародно-правові документи, проблематика їх реалізації. Робота Жіночого Фонду розвитку ООН (ЮНІФЕМ).
3. Проблема дискримінації щодо жінок, її різновиди, складність подолання. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок 1979 р. Комітет ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок. ООН – жінки, допоміжний орган з гендерної рівності.
4. Внутрішньодержавний механізм захисту прав жінок в Україні. Проблематика захисту материнства. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству щодо жінок і домашньому насильству і протидію цим явищам від 2011 р. (Стамбульська конвенція), її ратифікація Україною, зміни у вітчизняному законодавстві.
5. Правові стандарти ЄС у сфері захисту прав жінок.

Рекомендована література.

Нормативно-правові акти: [5,6,7,8,15]

Література [3,5,6,7]

Тема 7. Злочини проти людяності та їх внутрішньодержавна й міжнародно-правова кваліфікація. Агресивна війна, геноцид.

Основні поняття/ключові слова: міжнародне гуманітарне право, Міжнародний комітет червоного хреста, злочини проти людяності, Статут ООН, «Право Женеви», «Право Гааги», геноцид, голодомор, апартеїд. Конвенція ООН про запобігання злочину геноциду та покарання за нього. Міжнародний трибунал.

1. Агресивна війна та заборона такої Статутом ООН й іншими міжнародно-правовими документами. Правова кваліфікація поняття «збройний конфлікт».

2. Злочини проти людяності як окрема група злочинів, їх міжнародно-правова кваліфікація.
3. Женевські конвенції 1899, 1906, 1907, 1929, 1949, 1977 рр. та категорії осіб, що попадають під їх захист («право Женеви»). Додаткові протоколи до них.
4. Гаазька конвенція про закони та звичаї війни на суходолі 1899 р. («Право Гааги»), інші документи, що обмежують військові заходи під час збройного конфлікту.
5. Геноцид, його міжнародно-правова кваліфікація, ознаки. Проблематичні питання.
6. Міжнародний воєнний трибунал як механізм притягнення до відповідальності за військові злочини. Процедура створення. Законодавство.

Рекомендована література.

Нормативно-правові акти: [12, 21,22,23]

Література [3,5,6,7,13,19]

Тема 8. Проблематика захисту прав людини за умов кризи міжнародного права й останніх викликів XXI ст.

Основні поняття/ключові слова: злочини тоталітарних режимів, диктатура, Резолюція ПАРЄ № 1096 (1996 р.), Резолюція ПАРЄ № 1481 (2006 р.), пандемія, воєнний стан. Біженці, внутрішньо переміщені особи.

1. Криза міжнародного права XXI ст., відсутність дієвих інструментів протидії агресії.
2. Рада Європи й проблема засудження тоталітарних режимів. Резолюція ПАРЄ із вживання заходів з метою викриття комуністичних тоталітарних систем. *Резолюція 1096* (1996 р.) по вживанню заходів з метою викриття комуністичних тоталітарних систем; *Резолюція 1481* (2006 р.) "Необхідність міжнародного засудження злочинів тоталітарних комуністичних режимів".
3. Права людини та їх обмеження в умовах пандемії чи воєнного стану. Критерії легітимності, законодавче закріплення. Права людини, що не можуть бути обмежені під час воєнного стану.
5. Внутрішньо переміщені особи, порядок надання статусу внутрішньо переміщеної особи. Статус дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів.
4. Перспективи розвитку прав і свобод людини на етапі останніх викликів XXI ст.

Рекомендована література.

Нормативно-правові акти: [10,12,13,16,19,20,21]

Література [5,12,15,16]

Теми семінарських занять

№ тем и	Назва теми	Кількість годин
2	Головний стандарт прав людини.	2
3	Конституційні гарантії прав людини й міжнародний механізм їх забезпечення.	2
5	Права дітей. Права жінок.	2
7	Злочини проти людяності та їх внутрішньодержавна й міжнародно-правова кваліфікація.	2
9	Права людини та їх обмеження в умовах пандемії чи воєнного стану.	2

	Всього:	10
--	---------	----

5. Методи навчання.

Предметно-цільовий, інформативний, пізнавальний, аналітичний, виховний, діалогічний.

6 Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Тема	Завдання	Форма подання	Максимальна кількість балів
№3	Права людей з особливими потребами.	доповідь	0-5
№3	Національні антикорупційні органи та інституції.	презентація у pdf-форматі	0-5
№3	Керівні принципи ООН з питань внутрішнього переміщення середині країни.	письмова робота	0-5
№ 6	Правові стандарти ЄС у сфері захисту прав жінок.	доповідь	0-5
№ 10	Міжнародний кримінальний суд.	презентація у pdf-форматі	0-5
№ 10	Репарації, їх форми, стан розробки національної репараційної програми за зруйноване та пошкоджене майно	доповідь	0-5

Критерії оцінювання самостійної роботи

Критерії оцінювання	Кількість балів
1. Студент, презентуючи власну думку, демонструє широку обізнаність з опрацьованим матеріалом, глибоке знання нормативних джерел й наукової літератури. 2. Демонструє знання останніх нагальних проблем міжнародного права й проблематики прав людини. Висловлює авторську позицію у процесі реалізації завдань: обґрунтовує свої думки й використовує їх у широкому гуманітарному контексті.	0-5
1. Студент демонструє персональну мотивацію й досвід, набутий у процесі освіти. 2. Широка обізнаність з проблемою підсилюється творчим підходом.	0-4
1. Недостатня обізнаність з матеріалом, відсутність асоціативного мислення, необізнаність з нагальною проблематикою прав людини за останніх викликів. 2. Формальне ставлення до завдання.	0-3
1. Наявність елементарних знань, фактично, загальна ерудиція. 2. Відсутність творчої ініціативи й пізнавального інтересу.	0-2

7.Форми проведення контролю та критерії оцінювання

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі **методи контролю:**

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування,

співбесіда, екзамен.

- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування.

Методи самоконтролю: самоаналіз.

Наприкінці кожного семестру виставляється **підсумкова оцінка**. Підсумкова оцінка включає бали за роботу на семінарських заняттях (відповіді на запитання теоретичного блоку, участь у навчальній дискусії, колоквиумі, студентській чи іншій конференції), виконання завдань індивідуальної роботи, тестовий контроль знань (за необхідності).

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль: поточне оцінювання роботи студентів впродовж семестру проводиться за допомогою: експрес-опитування, контрольних вправ, творчих завдань

Критерії оцінювання при поточному контролі

Критерії оцінювання	Кількість балів
<i>Присутність на лекційному, семінарському занятті</i>	1
<i>Виступи, участь в обговореннях на семінарських заняттях:</i>	
Всебічна репрезентація матеріалу; демонстрація широкої ерудиції; багатоаспектне розкриття теми; володіння понятійним апаратом, логіка та чіткість формулювань; занурення у концептуальний контекст	10
Недостатнє володіння матеріалом; обізнаність з проблемою, але наявність некоректних формулювань; обсяг знань виявляється недостатньо повним для всебічного розкриття теми; відсутність чіткості у володінні понятійним апаратом; відсутність уявлень про концептуальний контекст	7-4
Поверховість у володінні матеріалом; обмеженість знань, значна кількість неточностей у формулюваннях; відповіді відверто формалізовані і свідчать про незацікавлене ставлення до матеріалу; вкрай поверхнєве володіння понятійним апаратом; невміння концептуалізувати матеріал задля цілісної презентації завдання; відсутність знань, що дозволяють зануритися у концептуальний контекст; фактичне неволодіння допоміжною літературою	3
Практична відсутність знань; індиферентне ставлення до поставлених завдань; серйозні помилки у процесі презентації матеріалу, неволодіння понятійним апаратом, відсутність уявлено про концептуальний контекст	0-1

Підсумковий контроль проводиться у вигляді залікового оцінювання за результатами поточної успішності з дисципліни «Права людини і громадянина».

Критерії оцінювання	Кількість балів
3. Студент демонструє широку обізнаність з матеріалом, глибоке занурення у матеріал, презентуючи свою думку. 4. Демонструє авторську позицію у процесі реалізації завдань: кооптує свої думки у широкий гуманітарний контекст	4-5
3. Студент є персонально мотивованим і транспонує досвід, набутий у процесі освіти, у реалізацію поставлених завдань 4. Широка обізнаність з проблемою підсилюється творчим підходом	3-4
3. Недостатня обізнаність з матеріалом, відсутність асоціативного мислення. 4. Формальне ставлення до завдання.	2-3
3. Поверховість у володінні матеріалом. 4. Відсутність творчої ініціативи .	0-2

**8. Розподіл балів, які отримують студенти
(Усього – 100 балів)**

За результатами поточного контролю та самостійної роботи											Сума балів
	T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	
Робота на семінарському занятті		14	14		14		14		14		70
Самостійна робота			5	5	5	5	5			5	30
Загальна кількість балів											100

Шкала відповідності оцінок

Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Значення оцінки	Рівень компетентності
90 – 100	A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками	Високий (творчий)
82 – 89	B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	Достатній (конструктивно-варіативний)
74 – 81	C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	
64 – 73	D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	Середній (репродуктивний)
60 – 63	E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	
35 – 59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	Низький (рецептивно-продуктивний)
0 – 34	F	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	

**ЛІТЕРАТУРА, ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ, ОБОВ’ЯЗКОВІ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ.
ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ**

Нормативно-правові акти

1. Нормативно-правові акти: 1. Конституція України, прийнята 28 червня 1996 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%EA%2F96-%E2%F0>
2. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=55-12>
3. Статут Організації Об'єднаних Націй: Міжнародний документ від 26.06.1945 р. URL: https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
4. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй: Міжнародний документ від 24.10.1970 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_569
5. Загальна декларація прав людини ООН: Міжнародний документ від 10.12.1948 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015
6. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству щодо жінок і домашньому насильству і протидію цим явищам від 2011 р. URL: <https://rm.coe.int/1680462546>
7. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права ООН: Міжнародний документ від 16.12.1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text
8. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права ООН: Міжнародний документ від 16.12.1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text
9. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23.02.2006 № 3477-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>
10. Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20.10.2014 № 1706-VII URL: <https://ukc.gov.ua/knowledge/ponyattya-vnutrishno-peremishhenoyi-osoby/>
11. Закон України «Про Конституційний Суд України» від 13.07.2017 № 2136-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text>
12. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 № 389-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
13. Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану» від 16.03.2000 № 1550-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#Text>
14. Закон України «Про ратифікацію Конвенції про захист прав і основних свобод людини 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції» від 17.07.1997 № 475/97-BP URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/475/97-%D0%B2%D1%80#Text>
15. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» від 08.09.2005 № 2866-IV URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2866-iv-3177>
16. Закон України «Про охорону дитинства» від 26.04.2001 № 2402-III URL: https://kodeksy.com.ua/pro_ohoronu_ditinstva.htm
17. Конвенція ООН «Про права дитини» від 20.11.1989 р. URL: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-child>
18. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя» Редакція від 01.11.1996 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-96#Text>
19. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН ES 11/1 «Агресія проти України» від 2.03.2022 р. URL: n2229339.pdf
20. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН ES 11/4 «Територіальна цілісність України» від

12.10.2022 URL:

<https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n22/630/66/pdf/n2263066.pdf?OpenElement>

21. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН 60/147 «Основні принципи та керівні положення, що стосуються права на правовий захист та відшкодування збитків для жертв грубих порушень норм міжнародного права з прав людини та серйозних порушень міжнародного гуманітарного права» від 16 грудня 2005 року» від 16.12.2005 р. URL:
<https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n05/496/42/pdf/n0549642.pdf?OpenElement>
22. Резолюція Ради Безпеки 2623/2022. URL:
https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2623.pdf
23. Міжнародна конвенція про запобігання злочину геноциду і покарання за нього від 6.12.1948 р. URL: <https://www.endcrsv.org/uk/guidebook/%D0%BA%D0%BF%D0%B3/>
24. Римський статут Міжнародного кримінального суду від 17 липня 1998 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text

Література та інші інформаційні ресурси

1. Бурлак О. В. Міжнародні стандарти щодо статусу і функціонування національних установ із захисту і заохочення прав людини : монографія / О. В. Бурлак ; Нац. акад. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, Київ. ун-т права. – Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2012. – 212 с. 20. Гельсінський акт: 47 років по тому. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/helsinsky-akt-47-rokiv-po-tomu>
2. Застосування практики Європейського Суду з прав людини в адміністративному судочинстві України. Д.В.Лученко, Н.А. Полях. К.: Видавництво Право. 2024. 200 с. 22.
3. Демократія, права людини та участь молоді. Громадянська освіта для молодіжних працівників: Посібник / Ярина Боренько, Андрій Донець. – К.: Міністерство молоді та спорту України, 2018. – 120 с. 23.
4. Дудаш Т.І. Практика Європейського суду з прав людини: навчальний посібник. – К.: Алерта, 2016 – 488с. 24. Історія ООН. URL:
<https://www.un.org/en/about-us/history-of-the-un>
25. Ю.В. Ломжець Ю.В. Права людини та їх захист у сучасних реаліях. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Одеса: Видавництво «Гельветика», 2020. – 208 с.
6. Міхальов В.О. Права людини в Україні: навчально-методичний посібник. – К.: «Гельветика». 2020. – 122 с.
7. Мицик В. В. Права людини у міжнародному праві: міжнародно-правові механізми захисту: підруч. Київ: Феникс, 2010. 722 с.
8. Основні права людини: німецько-український правовий вимір. Монографія/ Мельник Р.С. Київ. Видавничий дім «Гельветика». 2021. – 404 с.
9. Основи права: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / М. О. Філіппських, В. С. Князев, Ю. В. Ломжець та інш.; за ред. О. Ю. Дубинського. – Миколаїв : НУК, 2013. – 208с.
10. Права людини і місцева демократія / Упорядники: Буров С., Величко Н., Єлігулашвілі М., Жигалдо В., Ковшун Л., Левченко. Одеса – 2017. – 92 с.
11. Паливода А.В. Хартія прав людини. К.: Закон. – 2023. - 60 с.
12. Права і свободи людини та їх дотримання під час дії воєнного стану. – Київ: Центр

- навчальної літератури, 2022. – 310 с.
13. Права людини в Україні - 2011: доп. правозахис. орг. / за ред. Є. Ю. Захарова. – Х. : Права людини, 2012. – 352 с.
 14. Практика Європейського суду з прав людини. Рішення. Коментарі. URL: www.eurocourt.org.ua/.
 15. Права і свободи людини. Підручник/ За ред. Тертишника В.М. к.Г: Видавництво Алерта. 2022. – 432 с.
 16. Права людини та їх захист у сучасних реаліях: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів/ авторський колектив; керівник Ю.В. Ломжець/ Миколаїв: НУК, 2020. 208 с.
 17. Радченко Б. Є. Інститути громадянського суспільства у захисті прав дитини / Б. Є. Радченко, І. Дубровський ; заг. ред. В. С. Бондаренко ; Ін-т соц. безпеки України. - Х. : Вид. Коваленко В. Ф., 2012. – 144 с.
 18. Рішення Європейського суду з прав людини. URL: helsinki.org.ua/index.php?r=a1b8.
 19. Сироїд Т. Л., Фоміна Л. О. Міжнародний захист прав людини: Навчальний посібник. – К.: Право, 2018 – 310 с.
 20. Тихомиров О.О. Права людини: інформаційний вимір. Монографія. Видавництво: «Юридика». 2023. 304 с.
 21. Червяцова, А.О. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Європейський суд з прав людини: Навчальний посібник– Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 136 с.
 22. Юров А. Вступ до концепції прав людини: Навчальний посібник. - Центр Громадянських Свобод, 2017. – 79с.
 23. Філіп М. (2021). Концептуалізація політичної корупції. У Дослідження корупції: теоретичні та концептуальні засади. Антологія (с. 38-60). Київ: ДУХ І ЛІТЕРА. URL: <https://acrec.org.ua/library/corruption-research-book/>
 24. Штефес К. Х. (2021). Теоритичні засади розуміння ролі корупції у пострадянських трансформаціях. У Дослідження корупції: теоретичні та концептуальні засади. Антологія (с. 588-623). Київ: ДУХ І ЛІТЕРА. URL: <https://acrec.org.ua/library/corruption-research-book/>
 25. Becker, G. S. (1968). Crime and Punishment: An Economic Approach. Journal of Political Economy, 76, 169-217. URL: <https://www.nber.org/system/files/chapters/c3625/c3625.pdf>

Інформаційні ресурси

1. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України <http://portal.rada.gov.ua>
2. Урядова контактна лінія. Питання внутрішньо переміщених осіб <https://ukc.gov.ua/knowledge/ponyattya-vnutrishno-peremishhenoyi-osoby/>
3. Офіційний сайт Уповноваженого Верховної Ради з прав людини <https://ombudsman.gov.ua/>
4. Офіційний веб-сайт Президента України <http://president.gov.ua>
5. Офіційний веб-сайт Уповноваженого Президента України з прав дитини <http://www.president.gov.ua/content/pravadytyny.html>
6. Офіційний веб-сайт Освітнього омбудсмена України <https://eo.gov.ua/osvitniy-ombudsmen-ukrayiny/>
7. Верховний Суд України <http://www.scourt.gov.ua>
8. Рада Європи <https://www.coe.int/ru/web/portal>
9. Європейський суд з прав людини <https://www.echr.coe.int/>

10. Управління Верховного комісара ООН у справах біженців <https://www.unhcr.org/>